

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
7045-14

meddelad i Stockholm den 29 oktober 2015

KLAGANDE

AA

Ombud: Advokat Kristoffer Sparring
Advokatfirman Fylgia
Box 55555
102 04 Stockholm

MOTPART

Skatteverket
171 94 Solna

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 29 oktober 2014 i mål nr 1729-14, se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Företrädaransvar

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet avseende mervärdesskatt för period 1206 samt arbetsgivaravgifter och skatteavdrag för period 1207.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelar inte prövningstillstånd i målet i övrigt. Kammarrättens avgörande står därmed fast.

Dok.Id 164800

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Högsta förvaltningsdomstolen beviljar AA ersättning för kostnader med 40 000 kr.

BAKGRUND

AA har varit styrelseledamot och indirekt ägt aktier i Anytec AB. Han har även haft firmateckningsrätt. Bolaget ansökte om företagsrekonstruktion den 24 juli 2012 och tingsrätten biföll ansökan den 27 juli 2012. Tiden för rekonstruktion förlängdes i november 2012 till den 27 januari 2013. Bolaget ansökte den 25 januari 2013 om ytterligare förlängning av rekonstruktionen men den 4 februari 2013 beslutade tingsrätten att företagsrekonstruktionen skulle upphöra. Bolaget begärde den 11 februari 2013 att bli försatt i konkurs och beslut om konkurs fattades samma dag.

Skatteverket ansökte i augusti 2013 om att AA skulle förpliktigas att tillsammans med bolaget betala 862 408 kr. Beloppen skulle ha inbetalts från den 26 juni 2012 till den 12 december 2012. Förvaltningsrätten biföll delvis Skatteverkets ansökan om företrädaransvar. Befrielse från betalningsskyldigheten medgavs med en fjärdedel.

Kammarrätten fann, genom det nu överklagade avgörandet, att den omständigheten att bolaget varit föremål för företagsrekonstruktion inte var tillräcklig för att AA skulle kunna freda sig mot företrädaransvar. Skäl för befrielse från betalningsskyldigheten ansågs heller inte föreligga.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 28 maj 2015 prövningstillstånd i den del av målet som avser mervärdesskatt för juni 2012 (period 1206) samt vad avser arbetsgivaravgifter och skatteavdrag för juli 2012 (period 1207). Frågan om prövningstillstånd rörande målet i övrigt förklarades vilande.

YRKANDEN M.M.

AA yrkar i första hand att Högsta förvaltningsdomstolen ska ogilla Skatteverkets talan och befria honom från ansvar för bolagets obetalda skatter och avgifter och i andra hand att betalningsskyldigheten ska sättas ned. Vidare yrkar han ersättning för kostnader i förvaltningsrätten, kammarrätten och Högsta förvaltningsdomstolen med sammanlagt 113 000 kr inklusive mervärdesskatt, varav 48 000 kr avser kostnader i Högsta förvaltningsdomstolen.

AA anför bl.a. följande. Med verksamma åtgärder avses bl.a. ansökan om företagsrekonstruktion. Genom kammarrättens dom har ett ytterligare villkor uppställts, nämligen att företagsrekonstruktionen måste lyckas eller leda till ett ackordsförslag. Vid en företagsrekonstruktion inträder ett förbud att betala skulder som uppstått i tiden före rekonstruktionens inledande då dessa skulder senare kan komma att omfattas av ackord. Syftet med företagsrekonstruktion är att få företaget att leva vidare. Det är inte rimligt att det för undvikande av ansvar förutsätts att bolaget försätts i konkurs under pågående företagsrekonstruktion. Skatteverkets inställning att inledande av företagsrekonstruktion är en villkorad verksam åtgärd har inte stöd i lag eller förarbeten.

Skatteverket yrkar att kammarrättens dom ska fastställas. Skatteverket anför bl.a. följande. En ansökan om företagsrekonstruktion kan beskrivas som en ”villkorad” verksam åtgärd, dvs. det har också betydelse vad som sker under rekonstruktionen. Det avgörande för vilket skydd företagsrekonstruktionen ger mot en ansökan om företrädaransvar är om bolaget skött betalning av skatter och avgifter som uppkommer under rekonstruktionen, vad rekonstruktionen utmynnar i och om bolaget försätts i konkurs innan företagsrekonstruktionen upphör. I nu aktuellt fall betalades inte skatter och avgifter som uppkom och förföll till betalning efter beviljad företagsrekonstruktion och bolaget försattes i konkurs först cirka tre veckor efter avslutad företagsrekonstruktion. AA har därmed inte vidtagit sådana verksamma åtgärder som krävs för att undvika personligt betalningsansvar.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET*Rättslig reglering m.m.*

En företrädare för en juridisk person kan enligt 59 kap. 13 § skatteförfarandelagen (2011:1244), SFL, bli skyldig att betala den juridiska personens skatter eller avgifter om företrädaren uppsåtligen eller av grov oaktsamhet inte har betalat dessa. Betalningsskyldigheten är knuten till den tidpunkt vid vilken skatten eller avgiften ursprungligen skulle ha betalats. En betalningsunderlåtelse anses inte som grovt oaktsam om det senast på förfallodagen har vidtagits åtgärder som krävs för att få till stånd en samlad avveckling av den juridiska personens skulder med hänsyn till samtliga borgenärers intressen (jfr NJA 1985 s. 13). Om det finns särskilda skäl får företrädaren enligt 59 kap. 15 § helt eller delvis befrias från betalningsansvar.

Enligt 1 kap. 1 § och 2 kap. 1 § lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion, FrekL, kan en näringsidkare som råkar i betalningssvårigheter ansöka hos tingsrätten om att få till stånd ett särskilt förfarande för att rekonstruera sin verksamhet. Bifalls ansökningen ska en rekonstruktör utses av rätten och denne ska bl.a. undersöka om verksamheten kan drivas vidare och om det finns förutsättningar att nå en ekonomisk uppgörelse med borgenärerna (1 kap. 2 §). Rekonstruktören ska ha den särskilda insikt och erfarenhet som uppdraget kräver (2 kap. 11 §).

I 2 kap. 15 § FrekL föreskrivs att gäldenären inte utan rekonstruktörens samtycke får betala skulder som uppkommit före beslutet om företagsrekonstruktion. Rekonstruktören får samtycka till en betalning som avser äldre skulder endast om det föreligger synnerliga skäl. Åsidosätter gäldenären betalningsförbudet inverkar detta dock inte på rättshandlingens giltighet.

Av 4 kap. 7-9 §§ FrekL följer att en företagsrekonstruktion upphör efter rättens beslut eller när gäldenären försätts i konkurs.

I förarbetena till lagen om företagsrekonstruktion (prop. 1995/96:5 s. 57) uttalas bl.a. följande. För att en rekonstruktion av verksamheten hos en näringsidkare med betalningssvårigheter ska kunna genomföras fordras att denne erhåller ett skäligt rådrum för att överväga sin situation och kunna vidta konstruktiva åtgärder för att komma till rätta med rådande problem. Ett grundläggande drag i den nya lagen bör därför vara att näringsidkaren (gäldenärsföretaget) under en företagsrekonstruktion åtnjuter ett skydd mot säranktioner från enskilda borgenärs sida. Huvudregeln bör vara att medan företagsrekonstruktionen pågår ska skulder som har uppkommit före företagsrekonstruktionen inte betalas.

Av samma proposition framgår att det i detta avseende inte görs någon skillnad mellan staten i egenskap av skatteborgenär och andra fordringsägare (a. prop. s. 75 f.).

Vidare framhålls att gäldenären normalt under en företagsrekonstruktion givetvis inte ska betala skulder som uppkommit före ansökan om företagsrekonstruktion (äldre skulder), dvs. företagsrekonstruktion ska genomföras under skydd av en faktisk betalningsinställelse (a. prop. s. 83).

Vad målet gäller

Målet gäller om företrädaren för en juridisk person kan anses ha handlat grovt oaktsamt i skatteförfarandelagens mening när denne efter ansökan om företagsrekonstruktion inte betalt en skatteskuld som uppkommit innan rekonstruktionsförfarandet inleddes men som förfallit till betalning under förfarandet. Vidare uppkommer fråga om sådan oaktsamhet förelegat när företagsrekonstruktionen upphört.

*Högsta förvaltningsdomstolens bedömning*Grov oaktsamhet under företagsrekonstruktionen?

Av utredningen i målet framgår att ansökan om företagsrekonstruktion gavs in den 24 juni 2012. Den skatteskuld som belöper på perioderna 1206 och 1207 har uppkommit innan rekonstruktionsförfarandet inleddes men förfallit till betalning först därefter. Det kan nämnas att situationen således är en annan än den som var föremål för Högsta förvaltningsdomstolens prövning i RÅ 2009 ref. 72. Det målet gällde skatteskulder som både uppkommit och förfallit under en företagsrekonstruktion.

Syftet med en företagsrekonstruktion är som framgått att åstadkomma dels en rekonstruktion i sak, dvs. att gäldenärens verksamhet förändras så att den åter kan bli lönsam, dels en finansiell rekonstruktion, dvs. såväl en uppgörelse med borgenärerna om hur redan uppkomna skulder ska kunna betalas som åtgärder för att gäldenären ska kunna erhålla ny eller fortsatt kredit. För att uppnå detta krävs att gäldenären erhåller ett skäligt rådrum (se prop. 1995/96:5 s. 57). Detta syfte skulle motverkas om skatteskulder som uppkommit före rekonstruktionen men förfallit till betalning under förfarandet måste betalas för att bolagets företrädare ska kunna undgå personligt betalningsansvar. I lagen har också införts ett uttryckligt förbud för gäldenären att betala skulder som uppkommit före beslutet om rekonstruktion.

Mot denna bakgrund kan det inte läggas AA till last som grov oaktsamhet att bolaget inte under rekonstruktionen betalat de i målet aktuella skulderna.

Grov oaktsamhet vid företagsrekonstruktionens upphörande?

Rekonstruktionsförfarandet upphörde genom tingsrättens beslut den 4 februari 2013. Vid denna tidpunkt hade AA en skyldighet att snarast vidta åtgärder för att få till stånd en avveckling av bolagets skulder. Ansökan om konkurs gjordes dock inte förrän den 11 februari 2013, dvs. en vecka efter det att rekonstruktionen

Mål nr
7045-14

upphörde. Några skäl för detta dröjsmål med att vidta verksamma åtgärder för att på ett ansvarsbefriande sätt avveckla bolagets skulder har inte framkommit i målet. AA har mot den bakgrunden varit grovt oaktsam i skatteförfarandelagens mening och är alltså personligt betalnings-ansvarig för bolagets nu aktuella skatteskulder.

Vad AA anfört i övrigt utgör inte skäl för hel eller delvis befrielse från betalningsskyldigheten.

Det saknas skäl att meddela prövningstillstånd i målet i övrigt. Kammarrättens avgörande står därmed fast i dessa delar.

Med hänsyn till att målet gäller en fråga av betydelse för rättstillämpningen bör AA beviljas ersättning enligt 43 kap. 1 § SFL för sina kostnader. Ersättningen bör skäligen bestämmas till 40 000 kr.

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Eskil Nord, Christer Silfverberg, Thomas Bull och Mahmut Baran.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Emma Holm.